

Engels op de basisschool (II)

Minister Plasterk heeft onlangs een beleidsreactie geschreven op het advies *Vreemde Talen in het Onderwijs* (Onderwijsraad, juni 2008).^{1,2} Eén van de hete hangijzers is de plaats van het vak Engels op de basisschool. De minister gaat laten uitzoeken of het verantwoord is het vervroegd vreemdetalenonderwijs (VVTO) te legaliseren. Welke vragen zouden de onderzoekers moeten beantwoorden?

1. Er zijn momenteel momenteel 168 basisscholen (waaronder 22 in Rotterdam) die vervroegd vreemdetalenonderwijs (VVTO) aanbieden, vooruitlopend of in aanvulling op de normale Engelse les in groep 7 en 8. Het gaat meestal om Engels, maar soms ook om Duits, Frans of Spaans. Veelal wordt een onderdompelingsmethode gebruikt, waarbij zo'n 15% van alle lessen in een vreemde taal wordt gegeven. De minister staat er positief tegenover en zou wel willen dat het op bredere schaal wordt ingevoerd. Hij spreekt dan ook niet uit dat deze praktijken tot nog toe weliswaar gedoogd worden maar dat ze in strijd zijn met de wettelijke voorschriften (Nederlands is de wettelijke voertaal op de basisschool). Hij gaat nu onderzoeken of het verantwoord is deze praktijken te legaliseren. De minister laat zich niet uit over het inspectietoezicht op deze praktijken: zijn de betrokken scholen onder verscherpt inspectietoezicht gesteld? wordt erop toegezien dat onderdompelingslessen door bevoegde en bekwame leerkrachten (near-native speakers) worden verzorgd en dat leerlingen met achterstanden in de Nederlandse taalbeheersing daardoor niet belemmerd worden in het opheffen van die achterstanden? En welke taken krijgt de inspectie nadat het VVTO gelegaliseerd is?

2. De minister vindt dat de pabo's meer werk moeten maken van de opleiding van leerkrachten die bekwam zijn VVTO te verzorgen. Te denken valt dan aan het opleidingstraject dat door de PABO van de Hogeschool Rotterdam wordt aangeboden: een minor 'Engels' van een half jaar (30 studiepunten).³ Maar hij stelt niet de vraag aan de orde of zo'n minor voldoende is om VVTO te verzorgen: kan dergelijk onderwijs niet beter worden toevertrouwd aan tweedegraads vakdocenten Engels met een PABO-minor?

3. De minister acht het wenselijk dat, na invoering van VVTO, *leerlijnen* worden gecreëerd die dóórlopen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Dat vereist dus differentiatie in het leerplan Engels van middelbare scholen, afgestemd op het eindniveau Engels dat in het basisonderwijs bereikt is. De minister legt echter niet de vraag op tafel of middelbare scholen bereid en in staat zijn dergelijke differentiatie te realiseren, gegeven de middelen die zij beschikbaar hebben. En een volgende vraag is of de invoering van VVTO in het basisonderwijs, en de resulterende verschillen in het beginniveau van leerlingen die een plaats in het voortgezet onderwijs zoeken, niet tot ongewenste verscherping van het toelatingsbeleid van v.o.-scholen (en van hun selectiebeleid tijdens het brugjaar) zullen leiden.

4. De minister stelt uitdrukkelijk dat het onderwijs in de Nederlandse taal niet onder het VVTO mag lijden. Maar hij gaat daarbij niet op het *taalachterstandenbeleid* voor kansarme leerlingen (zoals allochtonen en streektaalsprekers) in. Bijvoorbeeld in de gemeente Rotterdam streeft men ernaar het VVTO op alle openbare basisscholen in te voeren.⁴ De minister maakt geen mines te onderzoeken of het eigenlijk wel verantwoord is kansarme leerlingen en 'zwarte' scholen aan het VVTO te onderwerpen. Concreet: moet de wetgever verbieden VVTO toe te passen op basisscholieren die met achterstanden in de beheersing van de Nederlandse taal te kampen hebben?

5. Gemeentelijke overheden voeren tegenwoordig een *désegregatiebeleid*: men wil bevorderen dat er minder 'zwarte' en 'witte' en meer 'grijze' (gemengde) scholen ontstaan. Men hoopt zodoende te bereiken dat kinderen die met achterstanden in de beheersing van de Nederlandse taal kampen, hun achterstanden kunnen opheffen door onderdompeling in een Nederlandstalige omgeving. De minister gaat niet op de vraag in, of legalisering van VVTO en invoering ervan op 'witte' scholen nadelig is voor het *désegregatiebeleid*. Evenmin is bij de minister de vraag opgekomen of sommige 'witte' scholen welbewust VVTO (en andere vormen van vernieuwingsonderwijs) invoeren om de toestroom van allochtone leerlingen te ontmoedigen.

6. De minister legt niet de vraag op tafel of *tweetalige* leerlingen (bv. van Marokkaanse, Turkse of Poolse herkomst) niet meer gebaat zijn met VVTO in hun moedertaal dan met VVTO in het Engels, Frans, Duits of Spaans. Hun moedertaal is immers een talent dat ze van huis uit hebben meegekregen: dat talent verdient te worden onderhouden en uitgebouwd. Een verwante vraag is of *moslimleerlingen*, als ze dat wil-

len, gelegenheid zouden moeten krijgen VVTO in het Arabisch te genieten; velen worden nu in het weekend naar de moskee gestuurd om de taal van de Koran te leren.

Zoals hierboven is vermeld, laat de minister nu onderzoeken of er een wettelijke basis moet worden geschapen voor VVTO op de basisschool. Daartoe zal hij een onderzoeksopdracht aan een commissie of instituut verstrekken. In de voorgaande zes punten heb ik aangegeven welke vragen de onderzoekers volgens mij zouden moeten beantwoorden. Maar welke vragen zij mogen aanpakken, dat hangt van hun ministeriële onderzoeksopdracht af. Misschien moet de Tweede Kamer daar toch nog eens naar kijken.⁵

Wes Holleman

weblog onderwijs 28-11-2008

<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ <http://static.ikregeer.nl/pdf/KST124780.pdf> (19/11/2008), met bijlagen:

<http://www.minocw.nl/documenten/46553a.pdf> en <http://www.minocw.nl/documenten/46553b.pdf>.

N.B. Het document <http://www.minocw.nl/documenten/46553.pdf> is van vroeger datum (foutje van het ministerie, weggooien dus!).

² http://www.onderwijsraad.nl/uploads/pdf/vreemde_talen_in_het_onderwijs.pdf;
zie ook <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=421>.

³ <http://www.earlybirdie.nl/Projecten/index.php?id=45>.

⁴ <http://www.earlybirdie.nl/>; vergelijk ook <http://www.declipper.nl/> > "De Clipper" > EarlyBird.

⁵ Ook *andere* aanbevelingen van de Onderwijsraad moet de Tweede Kamer zeer kritisch blijven bezien, zoals het idee dat 75% van alle leerlingen/studenten die het hoger onderwijs of de arbeidsmarkt binnenkomen, *twee* vreemde talen op het hoge B1-niveau moet beheersen. Het Franse spreekwoord luidt: het betere is de vijand van het goede.